

8 Groen en water

8.1 Achtergrond

Groenstructuur en natuur in het buitengebied

De omvang van het buitengebied in de gemeente Westervoort is beperkt. Zowel in het noorden als in het westen grenst de gemeente aan een rivier. Aan deze zijden liggen dan ook uiterwaarden of rivierlandschappen. Ten westen is de locatie Hondsbroeksche Pleij gelegen, ten noorden en noordoosten bevindt zich buitendijks de IJsselwaard en binnendijks het open gebied Westervoort-Noord. Het buitengebied moet toegankelijker worden.

Delen van de uiterwaarden, namelijk ten noorden van de IJsseldijk en de strook direct ten oosten van de Neder-Rijn, zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied (Natura 2000). Deze gebieden en het gebied ten westen van de Rijndijk vallen bovendien binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur. Bescherming van natuurwaarden ter plaatse is dan ook aan de orde.

Openbaar groen in de bebouwde kom

De kwaliteit van het openbaar groen binnen de bebouwde kom van Westervoort is in het merendeel van de wijken voor verbetering vatbaar. Daarnaast is de omvang van het openbaar groen veelal beperkt en versnipperd. De gemeente heeft behoefte aan een duurzame en sociaal veilige groenstructuur met waar mogelijk ecologische waarden.

Water

Het stedelijk water in Westervoort heeft in de bebouwde kom voornamelijk de vorm van singels of vijverpartijen en is onderling verbonden door duikers. Deze waterstructuur zorgt voor afvoer van overtollig regenwater en kwelwater en heeft daarnaast een bergende functie in perioden met hevige neerslag. De situatie wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van de Neder-Rijn en de aftakking naar de IJssel ten westen en noorden van het stedelijk gebied. In de zomersituatie, met een laag rivierpeil, is er hierdoor in het stedelijk gebied sprake van wegzijging naar de omliggende rivieren, terwijl in de wintersituatie, bij een hoog rivierpeil, sprake is van kwel. Gedurende tijden van kweldruk treedt grondwateroverlast op in diverse delen van het stedelijk gebied. De afwatering verloopt overigens grofweg gezien van west naar oost. Hierbij wordt ook water van uit de uiterwaarden (Hondsbroeksche Pleij ten westen van het stedelijk gebied) via het watersysteem van Westervoort afgevoerd. Westervoort is overwegend gerioleerd met gemengde stelsels. Voor wat betreft waterkwaliteit blijkt dat het watersysteem niet overal aan de normen voldoet.

8.2 Ruimtelijke opgave

Groenstructuur en natuur in het buitengebied

De gemeente Westervoort acht het van belang dat groengebieden in het buitengebied toegankelijker worden, waarbij gebieden met hoge natuurwaarden worden ontzien. Hiertoe wordt toegankelijk en recreatief groen onderscheiden van niet of beperkt opengestelde natuur. Samenhang binnen beide typen groen is van belang. Tevens wordt een verbinding tussen het Horsterpark, ten zuiden van Westervoort, richting beide rivieren nagestreefd.

Op dit moment wordt de Hondsbroeksche Pleij, als onderdeel van het Nationaal Landschap Gelderse Poort, aangepakt. Er vindt een groot-schalige dijkverlegging plaats met de volgende nevendoelen:

- natuur- en landschapsontwikkeling, in de vorm van landbouw- en riviernatuur;
- vergroting van de recreatieve mogelijkheden, voor onder andere fietsers en wandelaars;
- compensatie van woningbouw op basis van ruimtelijke kwaliteit.

De Hondbroekse Pleij sluit in het noorden aan op de IJsselwaard. Voor Westervoort-Noord, ten zuiden van deze IJsselwaard, voorziet de gemeente een parkachtige ontwikkeling, waar de nadruk ligt op natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden en recreatie. Ten behoeve van een natuurlijke afronding van de kern Westervoort richting het buitengebied wordt beperkte woningbouw toegestaan. De uiterwaarden worden landschappelijk ingericht en moeten voor bewoners van Westervoort makkelijk toegankelijk worden. Bestaande waterplassen worden optimaal geïntegreerd. Een aandachtspunt vormt de voormalige vuilstort. Voor dit gebied heeft de gemeente de ambitie in te zetten op (gedeeltelijke) openstelling en recreatieve ontwikkeling. Indien de gelegenheid zich aandient, wordt bedrijfsverplaatsing van bestaande bedrijven in het buitengebied per geval bezien.

Het aanleggen en behouden van landschapselementen kan in het buitengebied bijdragen aan een robuuste groenstructuur, evenals bijvoorbeeld het natuurlijk vormgeven van dijken. De robuuste groenstructuur tracht de gemeente voort te zetten in de bebouwde omgeving, door middel van groene verbindingen langs bijvoorbeeld (water)wegen. Dit zorgt voor een duurzame ecologisch structuur, die mede van belang is voor recreatief medegebruik. Tevens zorgt een dergelijke koppeling met het buitengebied ervoor dat de blik van het stedelijk gebied meer naar buiten toe wordt gericht, ten behoeve van de verbetering van de natuurrivierbeleving.

Groenstructuur en openbare ruimte in de bebouwde omgeving

Een algemeen doel voor de kern is het behouden en versterken van de kwaliteit van het groen, de sfeer, de samenhang en het gebruik, met waar mogelijk ecologische waarden. Deze groenstructuur moet bijdragen aan een duidelijke identiteit van en verbinding tussen de wijken. Een duurzame ecologische structuur hangt direct samen met de mate waarin het stedelijk groen mede functies kan vervullen voor planten en dieren uit het buitengebied (de uiterwaarden). Uitwisseling van soorten tussen stedelijk en buitengebied is van belang. Een dergelijke duurzame structuur kan worden ontwikkeld door:

- het geven van een duidelijke functie aan groen, bijvoorbeeld gekoppeld aan recreatie, speelvoorzieningen, beleving van water, etc;
- het openhouden van hofjes in de wijk;
- het koppelen van groen aan infrastructuur op verschillende niveaus met elk een eigen identiteit (langzaam verkeer, woonstraten, wijkontsluiting);
- het aanleggen van accentplekken op representatieve locaties (centrum, entree in dorp of wijk, buurtcentra);
- het verwijderen van opgaand groen en vervangen door gras en laag groen op speellocaties;
- het geven van voorkeur aan grote stukken groen boven veel kleine stukjes, waarbij versnippering moet worden voorkomen. Grotere groengebieden (waaronder park Emmerik, park Steenderens, groenstrook langs de Rivierweg en gebied rondom Geerken) vervullen een ecologische functie;
- het behoud en waar mogelijk verbeteren van kleinere groenelementen, die van waarde zijn voor buurtbewoners;
- het creëren van groene oevers bij waterpartijen, die ecologisch worden ingericht;
- het werken met onder andere inheemse soorten bij het invullen van de groenstructuur;
- het groen inkleden van de rand van Westervoort voor een natuurlijke overgang naar het buitengebied en het waarborgen van migratiemogelijkheden voor planten en dieren tussen stad en land. Watergangen kunnen een essentiële rol vullen als duurzame ecologische verbinding.

Groengebieden waarvan herinrichting in dit kader van essentieel belang wordt geacht, betreft het openbaar gebied rondom De Waaij en het Park Emmerik. De herinrichting van de locatie De Waaij wordt in 2010 gerealiseerd.

Om hondenoverlast te verminderen en tegelijkertijd te voorzien in de behoefte van hondenbezitters, heeft de gemeente Westervoort enkele hondenuitlaattereinen ingepast in de bestaande groenstructuur. Tevens zijn enkele hondentoiletten aangewezen. Deze locaties zijn, danwel worden op korte termijn, als zodanig ingericht.

Groen en water

Water

Voor de gemeente Westervoort gelden enkele wateropgaven. De opgaven zijn te verdelen in vier thema's, namelijk waterkwantiteit, waterkwaliteit, water en ruimte en waterveiligheid.

Voor wat betreft kwantiteit staat het voorkomen van wateroverlast en -tekort centraal. Bij het zoeken naar oplossingen om wateroverlast en watertekort te voorkomen, worden respectievelijk de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren en vasthouden - bufferen - aanvoeren gehanteerd. Daarnaast staat het streven naar het terugdringen van de hoeveelheid hemelwater in de afvalwaterketen centraal, waarmee overbelasting van het rioleringsstelsel wordt voorkomen. Het watersysteem moet bovendien worden afgestemd op de klimaatverandering, door te waarborgen dat de retentie- en afvoercapaciteit groot genoeg is. Tot slot dient bij oeverinrichting van watergangen rekening te worden gehouden met lokale functies en flora- en faunawetgeving. Om extra ruimte te bieden aan water is op een aantal locaties in Westervoort een verruiming van het oppervlaktewater voorzien. Het betreft onder andere het oppervlaktewater in het parkje Vredenburg en langs de wegen Emmerik en Rivierweg.

Binnen het thema waterkwaliteit wordt gestreefd naar het voldoen aan geldende (wettelijke) normen. Hiertoe vinden er in ieder geval geen ongezuiverde lozingen meer plaats in het buitengebied. Rekening moet worden gehouden met de functie en belevingswaarde van het water.

Voor wat betreft water en ruimte is het van belang dat bij het grondgebruik rekening wordt gehouden met de randvoorwaarden binnen het watersysteem. Water moet mede richtinggevend zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij het thema waterveiligheid staan veilige waterkeringen centraal. Waterkeringen moeten worden afgestemd op de voorziene klimaatverandering. Om het land te beschermen tegen hogere waterstanden wordt in het kader van de rivierverruiming een hoogwatergeul aangelegd in de Hondsbroeksche Pleij. Tevens wordt voorzien in een dijkverlegging en een regelwerk dat bij hoog water de rivierafvoer regelt. Daarnaast zijn enkele maatregelen binnendijks aan de orde, om bijvoorbeeld kweloverlast tegen te gaan. Het betreft onder andere het opwaarderen van de bestaande watergang, het realiseren van een verticaal kwelscherm nabij de dijk en plaatsen van een pompemaal om overtollig (kwel)water weg te pompen. Rijkswaterstaat is initiatiefnemer voor wat betreft het creëren van veilige waterkeringen.

Voor de kern worden daarnaast specifieke doelen gehanteerd. Zo wordt interactie met watersystemen gestimuleerd door het koppelen van speelplekken, terrasjes, fiets- en wandelpaden aan water. Hiermee draagt het stedelijk watersysteem ook bij aan de identiteit van de wijk en het hele stedelijk gebied. De doelstellingen voor stedelijke watergangen kunnen concreet worden geformuleerd op basis van vier streefbeelden. Een streefbeeld is een beschrijving van de gewenste situatie op de langere termijn. 'Basiswater' moet voldoen aan de basis-eisen en heeft geen bijzondere functie, 'kijkwater' is voor de beleving van bewoners erg belangrijk, 'gebruikswater' wordt ingezet bij recreatief medegebruik en bij 'natuurwater' krijgt de natuurfunctie extra nadruk.

Voor wat betreft riolering kiest de gemeente voor duurzame rioolvoorzieningen bij nieuwbouw. Het betreft een gescheiden inzameling, transport en verwerking van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Bij bestaande stelsels streeft de gemeente naar het afsluiten van grondwater- en oppervlakteaansluitingen op het gemengde rioolstelsel. Deze werkzaamheden worden veelal uitgevoerd op het moment dat de bestaande gemengde riolering moet worden vervangen en moeten er onder andere toe bijdragen dat vuiluitstoot via gemengde overstorten wordt verminderd. Hiermee wordt de waterkwaliteit in waterpartijen verbeterd. Concrete maatregelen die op korte termijn (2010) zijn voorzien, betreffen de aanleg van een verbeterd gescheiden rioolstelsel op een deel van het bedrijventerrein Het Ambacht, het verruimen en vernieuwen van riolering in de wijk Vredenburg, het verruimen en koppelen van riolering rondom de wegen Klapstraat, Broeklanden en Het Hoge Eind, het vernieuwen van het rioolgemaal in de wijk Mosterdhof en het eventueel realiseren van een nieuwe persleiding evenwijdig aan de noordkant van het spoor. Daarnaast is een herinrichting van het watersysteem rondom De Twee Roeden voorzien, in de vorm van het aanleggen van een uitstroomb voorziening, vervanging van bestaande riolering en het creëren van meer wateroppervlak.

Recreatie

Voor zowel het buitengebied als het groen in het stedelijk gebied stimuleert de gemeente recreatief medegebruik. Vaak kunnen recreatieve voorzieningen worden gekoppeld aan groen en water. Zo heeft de gemeente de ambitie om de voormalige vuilstort (gedeeltelijk) openbaar toegankelijk te maken voor recreatief gebruik. Tevens wordt nagedacht over de ontwikkeling van een openbaar toegankelijk (plezier)haventje in Westervoort-Noord. Op een wat kleinschaliger niveau kunnen ontmoetingsplekken en speelvoorzieningen worden gekoppeld aan groen en water in de wijk.

Voor een betere beleving van het buitengebied wordt ingezet op het verbetering van de verbinding met het stedelijk gebied. Dit kan door middel van het aanleggen van groenstructuren langs bijvoorbeeld (water)wegen.

8.3 Ruimtelijk programma structuurvisie op hoofdlijnen

- Ontwikkelen van een samenhangend netwerk van toegankelijk en recreatief groen in het buitengebied, waarbij eveneens een verbinding wordt gelegd met het Horsterpark ten zuiden van Westervoort.
- Ontwikkelen van een samenhangend netwerk van beperkt open-gestelde natuur in het buitengebied.
- Inzetten op (gedeeltelijke) openstelling en recreatieve ontwikkeling ter plaatse van de voormalige vuilstort.
- Indien de gelegenheid zich aandient, wordt bedrijfsverplaatsing van bestaande bedrijven in het buitengebied per geval bezien.
- Realisatie van groene verbindingen langs (water)wegen ten behoeve van het voortzetten van de groenstructuur uit het buitengebied in de bebouwde omgeving.
- Realisatie van een duurzame ecologische groenstructuur binnen de bebouwde kom, met als doel de identiteit van en verbinding tussen woonwijken te versterken. Hiertoe is in ieder geval herinrichting van het Park Emmerik en het openbaar gebied rondom De Waaij van belang.
- Het voorkomen van wateroverlast en -tekort centraal en het afstemmen van het watersysteem op de klimaatverandering, door te waarborgen dat de retentie- en afvoercapaciteit groot genoeg is. Hiertoe is in ieder geval verruiming van oppervlaktewater in het parkje Vredenburg en langs de wegen Emmerik en Rivierweg voorzien.
- De oeverinrichting van watergangen afstemmen op lokale functies en flora- en faunawetgeving.
- Het voorkomen van ongezuiverde lozingen in het buitengebied.
- Stimuleren van interactie met binnenstedelijke watersystemen door een koppeling te leggen met speelplekken, terrasjes, fiets- en wandelpaden en afstemmen van stedelijke watergangen op het beoogde streefbeeld.
- Het streven naar het afsluiten van grond- en oppervlakte-aansluitingen bij bestaande gemengde rioolstelsels, veelal in combinatie met vervanging van de bestaande riolering. Daarnaast is verruiming en vernieuwing van rioolstelsels op diverse (probleem)locaties op korte termijn aan de orde.
- Het realiseren van een duurzame rioolvoorzieningen bij nieuwbouw.
- Het stimuleren van recreatief medegebruik van groen in het buitengebied en het stedelijk gebied. Hiertoe heeft de gemeente de ambitie om de voormalige vuilstort (gedeeltelijk) open te stellen voor recreatief gebruik en wordt nagedacht over de realisatie van een openbaar toegankelijk (plezier)haventje.

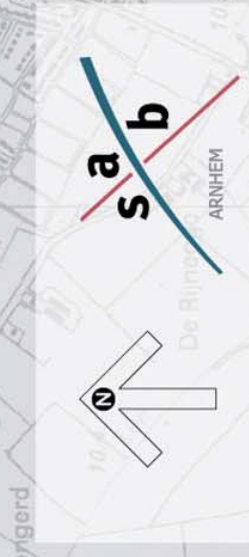
STRUCTUURVISIE WESTERVOORT

groen en water

	Ecologische hoofdstructuur
	Natura 2000-gebied
	ontwikkelen samenhangend netwerk groen (recreatief en ecologisch)
	verbinding Horsterpark
	dijkverlegging
	bodem- en grondwatersanering en recreatieve ontwikkeling
	versterken groenstructuur
	groene verbindingen buitengebied - bebouwde kom
	verruiming oppervlaktewater

	centrum
	spoorweg
	rijksweg
	hoofdontsluitingsweg
	water

Westervoort

Huissen